

Kaido Tropp
Tegevjuht
Eesti Kindlustusmaaklerite Liit

02.12.2020 nr 5-5/2020-043

Saadetud e-posti aadressile kaido.tropp@ekml.ee

Teade järelevaevemenetluse lõpetamisest

Konkurentsiamet alustas haldusmenetlust nr 20-0023 Eesti Kindlustusmaaklerite Liidu edaspidi EKML) pöördumise alusel¹, milles paluti anda hinnang selle kohta, kas Liikluskindlustuse Fondi (edaspidi ka LKF) liikluskindlustuse kalkulaatori tegevus on kooskõlas konkurentsiseaduse ja Euroopa Liidu konkurentsioiguse põhimõtetega.

1. Faktilised asjaolud

1.1 Eesti Kindlustusmaaklerite Liidu selgitused²

EKML hinnangul laienevad LKF poolt hallatavale liikluskindlustuse kalkulaatorile konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 4 nõuded. LKF kalkulaatori näol võib olla tegemist konkurentide vahelise konkurentsi kahjustava teabevahetusega KonkS § 4 lg 1 p 4 tähenduses, st tegevusega, mis ei ole lubatav ka KonkS § 6 alusel. EKML leiab, et LKF kalkulaatori töös osalevad kindlustusseltsid (edaspidi ka kindlustusandjad) on selle osana või selle taustal, kas sõlminud kokkuleppe või siis saavutanud muul viisil – otseselt või kaudselt – üksmeele selles osas, et kalkulaatorisse antavat või seal kuvatavat liikluskindlustuse hinda kindlustuse vahendajatele, st maakleri- või agendikanalisse ei anta. EKML järeldab, et tegemist on KonkS § 4 rikkumisega, st konkurentide vahelise otsese või kaudse miinimumhinna fikseerimisega nii kindlustusvõtjale (liikluskindlustuse hind mujal kanalites kui kalkulaatoris) kui ka kindlustusmaakleri- või agendikanali suhtes. LKF kalkulaatorit turundatakse sõnumiga „et see on soodsam“ ja need sõnumid on internetis leitavad. Need ajalehe artiklid või reklaami- või siseturunduse tekstid, millele EKML viitas, pärinevad üldjuhul perioodist 2017–2018. EKML hinnangul kasutakse LKF liikluskindlustuse kalkulaatorit kooskõlastatult selleks, et läbi hinnafikseerimise ja valesõnumite edastamise piirata klientide juurdepääsu sõltumatule nõustamisteenusele. Kindlustusmaakleri teenust kasutaval kliendil puudub juurdepääs õiglasele kindlustuslepingu hinnale, kuivõrd kliendi risk ei saa sõltuda sellest, kas ta omandab kindlustuslepingu otse kindlustusandja juurest või kasutab selleks maakleri abi. EKML täpsustas, et 2016–2019 ehk peale LKF

¹ Eesti Kindlustusmaaklerite Liidu 25.05.2020 „Teavitust võimalikust konkurentsi kahjustavast tegevusest nn. LKF kalkulaatori abil“ koos lisadega.

² Sisaldab EKML vastust Konkurentsiameti 06.07.2020 nr 5-1/20-0023-174-1 „Teade järelevaevemenetluse alustamisest ja taotlus teabe saamiseks“.

liikluskindlustuse kalkulaatori aktiveerumist ja LKF liikmete seonduva turundusalase koostöö algatamist on maakleri müügikanali osakaal liikluskindlustuses oluliselt kahanenud: tasemelt 51,5% (kogutud preemiad aastal 2015) 44,4%-ni aastal 2019, olles eelnevalt tõusnud tasemelt 43,5% (2012) 51,5%-i (2015). Perioodil 2012–2015 ei olnud kindlustusandjate kindlustusmaksed enda veebipoes soodsamad, aga alates 2016. a see mingil põhjusel kollektiivselt nii juhtus. EKML leiab, et kindlustusandjad teadlikult suunavad kliente eemale võrdlevast ja kliendi huvidest lähtuvast kindlustusnõustajast kindlustusmaaklerist, mis omakorda kannab eesmärki vähendada konkurentsi keskpikas perspektiivis.

EKML hinnangul LKF liikluskindlustuse kalkulaator ning selle raames ja kaudu toimuv seltside müügi- ja turundusalane koostöö vastab Euroopa Komisjoni nn horisontaalse koostöö suunistes³ sätestatud keelatud konkurentide vahelise turundusalase koostöö tunnustele. Väidetavalt ei ole ka teistes Euroopa Liidu liikmesriikides sellist tüüpi kalkulaatoreid rakendusele võetud ning Lätis on LKF kalkulaator juba mitmed aastad tagasi Läti finantsregulaatori ettekirjutuse alusel suletud.

1.2 Eesti Liikluskindlustuse Fondi selgitused

Vastates Konkurentsiameti teabe taotlusele⁴ märkis Eesti Liikluskindlustuse Fond oma selgitustes⁵ järgmist.

Liikluskindlustuse kalkulaator (edaspidi ka kalkulaator) on loodud koostöös Finantsinspeksiooniga. Kalkulaatori tarbijahariduslik eesmärk seisneb selles, et tarbija omaks liikluskindlustuse kohta võimalikult palju informatsiooni, mis on vajalik kindlustuskohustuse täitmisel. Kalkulaatori abil saavad tarbijad võrrelda erinevate kindlustusandjate indikatiivseid kindlustusmaksid. LKF ei anna lepingu sõlmimise osas klientidele soovitusi ega võimalda kalkulaatori kaudu kindlustuslepingu sõlmimist. Lepingu sõlmimiseks peab kindlustusvõtja pöörduma eraldi kindlustusandja või kindlustusvahendaja poole. Liikluskindlustuse kalkulaatoriga liitumine on kindlustusandjatele vabatahtlik.

Kalkulaatoriga seonduvat on hinnanud erinevad riigiasutused ja Euroopa Komisjon. Otseselt kalkulaatorit puudutav eriregulatsioon Eestis puudub. Nii Euroopas kui ka Eestis on regulatsiooni fookuses eelkõige asjaolu, mis hetkest tuleb kalkulaatorit pidada kindlustuse turustamiseks ja millisel juhul mitte. Üldistatult saab kalkulaatorid jagada kaheks: 1) tutvustavad kalkulaatorid, mis ei ole kindlustuse turustamine ja 2) soovivad kalkulaatorid, mis lähevad turustamise alla. Tutvustavad kalkulaatorid on tarbijahariduslikud, nendes ei esitata pingerida personaliseeritud pakkumustest; ei anta soovitusi ega tehta üleskutset kindlustuslepingu sõlmimiseks ning nende kaudu ei ole võimalik kindlustuslepingut sõlmida. Liikluskindlustuse kalkulaator loodi esmalt 2001. aastal, kui seaduse nõuetele tuginedes läks kogu liikluskindlustuse turg kohustuslikus korras üle reaalses (24/7) toimivale infosüsteemile. Lisaks kalkulaatorile, mille abil on tarbijatel võimalik võrrelda eeldatavaid liikluskindlustuse maksid oma sõiduki suhtes, on kõnealuse infosüsteemi baasil loodud mitmeid tarbijatele ja avalikkusele suunatud asjakohaseid teenuseid, mille abil on võimalik saada kiiresti informatsiooni⁶.

³ Euroopa Komisjoni suunised Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 kohaldatavuse kohta horisontaalkoostöö kokkulepete suhtes (2011/C 11/01).

⁴ Konkurentsiameti kiri 31.08.2020 nr 5-1/20-0023-228-1 „Teade järelevalvemenetluse alustamisest ja taotlus teabe saamiseks“.

⁵ Eesti Liikluskindlustuse Fondi 04.06.2020 „Selgitused liikluskindlustuse kalkulaatori kohta“ ja kiri 21.09.2020 nr 14673 „Vastus teabe saamise taotlusele“.

⁶ Vt: <https://www.lkf.ee/et/kahjukontroll>;

<http://kindlustus.maps.arcgis.com/apps/Viewer/index.html?appid=abd977aeea074631845cc67bfc3da87d>; <https://www.lkf.ee/et/kindlustusekehtivus>.

LKF on mittetulundusühing, kes täidab ülesandeid, mis tulenevad liikluskindlustuse seadusest ja valdkonna eest vastutava ministriga sõlmitud halduslepingust (LKindlS § 10). LKF ja EV vahel on sõlmitud Haldusleping nr 1.9-1/171⁷, mille p 3.5 järgi on pandud fondile kohustus avaldada kindlustuskohustuse täitmist puudutav kliente abistav teave fondi veebilehel. Kindlustuskohustuse täitmist abistavaks teabeks on teave liikluskindlustusandjate ja nende poolt pakutavate liikluskindlustuse lepingute, sh kindlustusmakse suuruse kohta. Samuti võimaldab kalkulaator hinnata, kas kindlustusmaakler on kliendile soovitanud sobivaimat kindlustuslepingut. Ilma kalkulaatorita oleks kliendil võimalik erinevate kindlustusandjate pakkumisi võrrelda üksnes juhul, kui selleks kas pöörduakse pakkumise saamiseks eraldi kõikide kindlustusseltside poole või kasutatakse kindlustusmaakleri teenuseid. Kindlustusmaakleri teenus on liikluskindlustuse puhul eelkõige mugavusteenus, kuid samas kindlustusvõtjatele vajalik ja mõistlik. Nendel, kes seda mugavusteenust ei vaja, peab säilima võimalus ka edaspidigi tasuta liikluskindlustuse lepingute tingimusi võrrelda ja sõlmida lepinguid nende jaoks sobivaimatel tingimustel.

Kindlustusandjad ei tee turunduslikku koostööd kalkulaatori osas. LKF-i eesmärk on teavitada avalikkust kalkulaatori olemasolust. Kui inimesed ei tea kalkulaatori olemasolust, siis ei saa kalkulaator oma eesmärki täita. Kindlustusandjad ei vaheta kalkulaatori abil konkurentsi kahjustavat teavet. Kalkulaatori abil saab selle kasutaja võrrelda liikluskindlustuse teenuseid (sh indikatiivset kindlustusmakset) nii nagu nad näevad neid makseid konkreetse kindlustusandja veebilehel. Iga kindlustusandja otsustab iseseisvalt, millest sõltub liikluskindlustuse makse. Seda, millest ja kui palju kindlustusmakse sõltub, ei ole võimalik kalkulaatori kasutajal ega LKF-il kindlaks teha. Mingit võimalust, et kalkulaatori abil näidataks tuleviks kehtima hakkavaid hindasid, ei ole.

LKF-i esindaja avalik tõdemus, et kindlustusseltsid näitavad kalkulaatoris oma kõige soodsamat kindlustusmakset, on üldistus ja põhineb a) üldarusaadaval loogikal, et hinnavõrdluses on pakkuja huvitatud oma kõige soodsama hinna näitamisest, b) proovimise teel saadud kogemusel, et seltsid näitavad tavaliselt kalkulaatoris sama makset, mida oma veebilehel. Sõnumit tuleb mõista nii, et kalkulaatori abil on võimalik võrrelda kindlustusandjate hindu. Kindlustusandjad ei ole kokku leppinud, milliseid hindu kalkulaatoris näidata. LKF ei saa anda selles osas liikmetele mingeid soovitusi või esitada nõudmisi.

Kalkulaatoris toodud indikatiivsed hinnad pärinevad kindlustusandjatelelt, kes on need eelnevalt avalikustanud oma veebilehel ning need kuvatakse vastuseks päringule. Kalkulaator on lihtsalt infotehnoloogiline vahend, mis võimaldab tarbijal uurida, millised on tema eeldatavad kulutused liikluskindlustusele ja millistel tingimustel on võimalik tal täita LKindlS tulenev kindlustuskohustus (§ 9). Hinnad ümardatakse täiseurodesse, kuvades seeläbi ligilähedast hinda, millega kindlustusandja on valmis lepingu sõlmima. LKF ei sekku hinnakujundusse ühelgi moel, soovitusi lepingute sõlmimiseks ei anna ja ei nõusta kliente ka muul moel. Praktikas on LKF-ile teadaolevalt välja kujunenud, et kindlustusandjad edastavad liikluskindlustuse kalkulaatorile hinna, millega nad on nõus ise lepingu oma kodulehel sõlmima.

Kindlustuse võrdluskalkulaatoris kindlustusandjate poolt või e-maakleri keskkonnas kindlustusmaakleri poolt üksikpäringu vastusena avalikult kuvatavad kindlustusmaksete suurused ja muud kindlustuslepingu tingimused ei ole ärisaladus. Asjaolu, et üldjuhul näidatakse kalkulaatoris seda hinda, millega on võimalik ilma kindlustusvahendajata leping sõlmida allub üldisele majandus- ja turuloogikale. LKF hinnangul ei erinegi liikluskindlustuse

⁷ <https://www.riigiteataja.ee/akt/117092014014?leiaKehtiv>

kalkulaatoris näidatud hind kindlustusmaaklerite kalkulaatoris näidatud hinnast, lihtsalt viimasel puhul lisanduvad kindlustuse hinnale lepingu sõlmimise kulud (vahendustasu). Kindlustusmaaklerite kalkulaatorites ei näidata sisuliselt kliendile mitte liikluskindlustuse hinda, vaid kliendi kulusid kindlustusele. Sisuliselt on kindlustusmaakleri ülesandeks leida tasu eest oma kliendile parim kindlustuslahendus. Kalkulaatori eesmärk on tarbijahariduslik ja aidata kaasa LKF-ile pandud ülesannete täitmisele.

LKF ei nõustu EKML seisukohaga, et LKF tegevus, mis kutsub inimesi võrdlema enne lepingu sõlmimist liikluskindlustuse hindu hinnavõrdlusvahendis ja täitma kindlustuskohustust on vastuolus KonkS § 4 sätestatud keeluga. LKF-i hinnangul ei ole tarbijahariduslikud reklaamid ja tegevus, mille eesmärgiks on kutsuda inimesi enne kindlustuskohustuse täitmist võrdlema hindu läbi hinnavõrdlusvahendi ja seeläbi suurendada tarbijaharidust finantskirjaoskuse vallas, käsitatavad kauplemiskokkuleppena ega turunduskoostööna, rääkimata otsemüügina. LKF selgitas, et LKF-i ja Eesti Kindlustusseltside Liidu liikmete turundusalane koostöö seisneb ühistes kampaaniates ja veebilehes (www.kindlustame.ee) ja ka 2020. aasta oktoobris käivitatud õnnetusjuhtumikindlustuse kampaanias, millel ei ole seost liikluskindlustuse kalkulaatoriga. Liikluskindlustuse kalkulaatori turundamine, st selle populariseerimine, on LKF-i tegevus, selle kampaania üksikasju kindlustusandjatega kokku ei lepita.

EKML on oma kirjas märkinud, et „praktiliselt iga selts teab LKF kalkulaatori kaudu teiste seltside liikluskindluse kehtivat hinda (hinnapakkumist) konkreetse objekti suhtes, siis tal puudub selle konkreetse objekti kindlustuslepingu saamiseks (kui ta soovib) vajadus või põhjus maksimaalselt pingutada: piisab sellest kui ta teeb veidi odavama hinna ja leping on 90% tõenäosusega tema“. LKF väidab, et liikluskindlustuse kalkulaatorit ei ole konkurendil võimalik kasutada odavama hinna pakkumiseks. Liikluskindlustuse kindlustusmakse sõltub kindlustusvõtja ja sõiduki andmetest. Makse arvutamise valemid on väga keerulised. Sisult on igal isiku – auto paaril individuaalne hind. Isegi, kui selts A teab, mis hinda sel hetkel küsib selts B isik A sõiduk A eest, ei ole võimalik seltsil A seda praktikas nii monitoorida, et sellest seltsile A kasu oleks. Seda põhjusel, et kalkulaator ei võimalda mingeid automaatpäringuid ning isiku A sõiduki B puhul küsib selts B teistsugust hinda. EKML kirjas toodud väidet, et „LKF kalkulaatoris ja selle kaudu avalikustavad seltsid omavahel kooskõlastatult mh teineteisele oma kehtivaid ja tõeliselt mitteavalikke liikluskindlustuse hindu ehk nn strateegilist teavet...“ loeb LKF alusetuks, sest samad hinnad on näha iga kindlustusandja veebilehel. Mitte midagi, mis ei ole avalik LKF-ile, teistele kindlustusandjatele ega kalkulaatori kasutajale, ei avaldata.

Oma 30.10.2020 kirjas märgib LKF juhatuse esimees Mart Jesse, et viimasel ajal on liikluskindlustuse kalkulaatoriga seotud kommunikatsioonis väljendatud hinnaeelise või -küsümise käsitlemist ning seda kavatseb LKF teha ka tulevikus.

1.3 Läti Konkurentsinsinõukogu teave

Vastusena Konkurentsiameti järelepärimisele teatas Läti Konkurentsinsinõukogu, et nad ei ole konkurentsiseaduse alusel läbi viinud järelevalvemenetlust Lätis rakendusel olnud liikluskindlustuse hinnavõrdluse kalkulaatori osas⁸. Järelevalvet teostas finantsvaldkonna regulaator Finants- ja kapitaliturgude Komisjon ja kalkulaatori tegevus lõpetati, kuna selle tegevuse korraldamisel ei järgitud eriseaduse nõudeid (puudus kindlustusvahendaja tegevusluba).

⁸ Konkurentsiameti 10.09.2020 e-kiri ja Läti Konkurentsinsinõukogu 11.09.2020 ja 14.10.2020 e-kirjad.

2. Konkurentsiameti hinnang

Konkurentsiseaduse § 4 lg 1 kohaselt on keelatud konkurentsi kahjustava eesmärgi või tagajärjega ettevõtjatevaheline kokkulepe, kooskõlastatud tegevus ja ettevõtjate ühenduse otsus (edaspidi kokkulepe, tegevus ja otsus), sealhulgas: otsene või kaudne kolmandate isikute suhtes hinna- ja muude kauplemistingimuste kindlaksmääramine (p 1); tootmise, teenindamise, kaubaturu, tehnilise arengu või investeerimise piiramine (p 2); kaubaturu või varustusallika jagamine, sealhulgas kolmandale isikule kaubaturule pääsu piiramine või püüd teda sealt välja tõrjuda (p 3) ja konkurentsi kahjustava teabe vahetamine (p 4).

EKML pöördumise peamisteks küsimusteks on:

- kindlustusandjate, kui konkurentide vahel võib toimuda konkurentsi kahjustav teabevahetus, mis vastab KonkS § 4 lg 1 p 4 tunnustele;
- LKF liikluskindlustuse kalkulaatoris osalevad kindlustusandjad kui konkurendid on väidetavalt sõlminud kokkuleppe või muul viisil otsustanud fikseerida miinimumhinda nii tarbijate (liikluskindlustuse hind mujal kanalites kui kalkulaatoris) kui ka maakleri- või agendikanali suhtes. Kalkulaatoris pakutavat kindlustuse hinda kindlustusvahendajatele ei anta.
- EKML hinnangul LKF kalkulaator ning selle raames ja kaudu toimuv kindlustusandjate müügi- ja turundusalane koostöö vastab Euroopa Komisjoni nn horisontaalse koostöö suunistes sätestatud keelatud turundusalase koostöö (commercialization agreements) tunnustele.

Tutvudes järelevalvemenetluse käigus kogutud teabega märgib Konkurentsiamet järgmist.

Konkurentsiamet on varasemalt 2014. aastal⁹ andnud KonkS § 4 lg 1 p 1 alusel hinnangu LKF kalkulaatorile. Nimetatud otsuses leidis amet põhilise kalkulaatori võimaliku konkurentsiprobleemina, et LKF-i liikmed ei kasutaks kalkulaatorit selleks, et seada oma hinnapakkumisi matemaatilisse sõltuvusse teiste kindlustusandjate hinnapakkumistest, kuna selline tegevus kahjustaks kindlustusandja hinnaalaste otsuste sõltumatust. LKF selgitas toona Konkurentsiametile, et kindlustusseltsidel ja/või –maakleritel ei ole LKF-i kalkulaatori abil/kaudu võimalik seada enda pakkumine automaatselt (IT-lahenduste kaudu) matemaatilisse sõltuvusse teiste seltside pakkumistest ja et see ei ole tehniliselt teostatav. LKF-i selgitus on asjakohane ka käesoleval ajal ehk LKF kinnitas, et liikluskindlustuse kalkulaatori sellisel viisil kasutamine ei ole praktikas võimalik. Kalkulaatori kaudu ei ole võimalik vahetult kindlustuslepingut sõlmida, see ei ole müügikeskkond. Iga selts otsustab iseseisvalt, millest sõltub liikluskindlustuse makse. Tarbija poolt tehtud päringu tulemusena ilmub kalkulaatoris üsna koheselt kaheksa kindlustusandja hinnateave ning ametil puuduvad tõendid selle kohta, et selle hinnateabe alusel on aset leidnud hinnamanipulatsioonid. Seltsi poolt pakutava hinna puhul ei ole tegemist tulevaste kavandatavate hindadega, vaid hindadega, millega ettevõtjad ka tegelikult müüvad teenust. Seega arvutab iga kindlustusselts sõltumatult teistest seltsidest konkreetse pakkumuse hinna liikluskindlustuse kalkulaatorisse, mistõttu ei ole tegemist ettevõtjatevahelise hinnaalase teabe vahetamisega ega hinnakujunduse kindlaksmääramisega kolmanda isiku suhtes.

Kuigi iga kindlustusselts määrab iseseisvalt hinna kalkulaatoris, on LKF kui liikluskindlustust pakkuvate kindlustusandjate organisatsioon, edastanud avalikkusele teateid, et kindlustusseltsid näitavad kalkulaatoris oma kõige soodsamat kindlustusmakset¹⁰. EKML hinnangul on selliste sõnumite näol tõenäoline, et LKF liikmed on kokku leppinud, et kõik

⁹ https://www.konkurentsiamet.ee/sites/default/files/juhtumid/2014/07_05_2014_otsus_IF_vs_IIZI_avalik.pdf

¹⁰ Nt <https://auto.geenius.ee/rubriik/uudis/uenenud-kalkulaatorist-leiad-enda-autole-koige-soodsama-kindlustuse/>

osalejad näitavad kalkulaatoris e-kanali hinda ja või kindlasti maakler- või agendikanalisse pakutavast hinnast madalamat hinda. LKF on avalikkusele selgitanud, et soodsaim hind tähendab, et tavaliselt on kalkulaatoris kindlustusmaks, mis tuleb tasuda kindlustusandja veebilehel lepingut sõlmides¹¹. Konkurentsiametile selgitas LKF, et selline avalik tõdemus põhineb üldarusaadaval loogikal, et hinnavõrdluses on pakkuja huvitatud kõige soodsama hinna näitamisest ning proovimise teel saadud kogemusest, et seltsid näitavad kalkulaatoris sama makset, mida oma veebilehel. Kuigi LKF kinnitas, et kindlustusseltsid ei ole kokku leppinud millist hinda kalkulaatoris pakutakse, möönab Konkurentsiamet, et LKF-i poolt selliselt sõnumite edastamine võib jätta tõesti mulje, et LKF suunab oma teavitustega liikmete tegevust. Konkurentsioiguslikult ei tohi ettevõtjate ühenduse otsus/ tegevus mõjutada liikmete iseseisvat majanduslikku käitumist. Samas on sellised sõnumid, mis viitavad soodsaimaile hinnale, LKF-i poolt edastatud aastaid tagasi. Kõige hiljutisem sõnum, mis ametil leida õnnestus, oli aastast 2018. Kõik uuemad kalkulaatori kampaaniad (nt Facebook kampaania) ei sisalda enam sellist sõnumit. Samuti on LKF kinnitanud, et on viimasel ajal vältinud kalkulaatoriga seotud kommunikatsiooni osas hinnaeliste või -küsümise temaatika käsitlemist ja kinnitanud ametile, et kavatseb seda teha ka tulevikus. Seega jääb igale kindlustusseltsile võimalus otsustada, millist hinda nad kalkulaatoris pakuvad ning kuna LKF on lubanud, et nad hinnaalast temaatikat kalkulaatorist teavitamisel ei kasuta, ei näe Konkurentsiamet menetluse eesmärgipärasuse ja efektiivsuse kaalutlustel põhjust käesoleval juhul antud temaatikat edasi menetleda.

Lisaks ei ole amet tuvastanud, et kindlustusmaaklerite tegevust liikluskindlustuse vahendamisel on kindlustusandjate poolt piiratud või esinevad katsed neid kaubaturult välja tõrjuda (KonkS § 4 p 2 ja 3). Eestis tegutseva suurima kahjukindlustuse maakleri IIZI Kindlustusmaakler AS-i võrdlusportaalist (vt www.iizi.ee) nähtub, et konkreetse sõiduki kohta 16.11.2020 tehtud liikluskindlustuse päringule esitati seitsme kindlustusandja pakkumised. LKF liikluskindlustuse kalkulaatoris on esitatud teave kaheksa kindlustusandja liikluskindlustuse kohta. Kindlustusandjad maksavad jätkuvalt kindlustusvõtja eest kindlustusvahendajatele, antud juhul maakleritele vahendustasu (erandiks on If P&C Insurance AS). Siinkohal on oluline märkida, et konkurentsioiguslikult ei ole oluline analüüsida, kas maaklerkanal on majanduslikus mõttes efektiivsem seltsi otsemüügist (kindlustuslepingute sõlmimiskulud) või mitte. Finantsinspektsiooni veebilehel avaldatavate Eesti finantsteenuste turu ülevaadetest nähtub, et kindlustusmaaklerite turu jaotus liikluskindlustuses on suhteliselt stabiilne, aga näiteks suurima kindlustusmaakleri IIZI Kindlustusmaakler AS-i osa on isegi mõõdukas kasvutrendis (2018. aastal 54%, 2019. aastal 58%, 2020 I poolaastal samuti 58%). LKF kalkulaatori olemasolu ei ole automaatselt maaklerteenuste vähenemise põhjuseks ning on mitmeid faktoreid (nt e-müügi populaarsuse kasv, tarbijate teadlikkus), mis võivad konkreetsetes segmendis kindlustusmaaklerite osatähtsust ja nende poolt sõlmitud lepingute arvu samuti mõjutada. Seega peab Konkurentsiamet väheusutavaks EKML-i väidet, et LKF liikluskindlustuse kalkulaatorit kasutakse kooskõlastatult selleks, et läbi hinnafikseerimise ja valesõnumite edastamise piirata klientide juurdepääsu sõltumatule nõustamisteenusele ja et kindlustusmaakleri teenust kasutaval kliendil puudub juurdepääs õiglasele kindlustuslepingu hinnale.

Kolmandaks leidis EKML, et LKF kalkulaator ning selle raames ja kaudu toimuv kindlustusandjate müügi- ja turundusalane koostöö vastab Euroopa Komisjoni nn horisontaalse koostöö suunistes sätestatud keelatud turundusalase koostöö tunnustele. Konkurentsiamet ei nõustu EKML-i väitega, kuna kalkulaator on loodud selleks, et tarbijad saaksid ühest kohast võrrelda liikluskindlustuse hindu ning kuna eelnevalt on amet leidnud, et kalkulaator ei ole ettevõtjatevahelise keelatud koostöö platvorm, siis on vältimatu, et LKF, kui kalkulaatori looja peab seda tarbijatele ka tutvustama ning tegema tegevusi selle

¹¹ Ibid

tutvustamiseks. LKF reklaamib kalkulaatorit kui võrdlusvahendit. Kalkulaatori eesmärgiks on kutsuda inimesi enne kindlustuskohustuse täitmist võrdlema hindu läbi hinnavõrdlusvahendi¹² ning kalkulaatorist teavitamise mõte ei ole reklaamida seltside poolt pakutavaid hindu. Samuti on LKF-i viimaste kampaaniate (Facebook) sisu olnud kutsuda tarbijat hindu võrdlema. Suuniste kohaselt võib kauplemiskokkulepe tuua kaasa piirava mõju konkurentsile, kui seeläbi kokkuleppeosalised saavad oma muutuvkulud ühtlustada. Lisaks kokkuleppeosaliste turuvõimule, peavad sellisel juhul kauplemiskulud moodustama suure osa põhitootega seotud muutuvkuludest¹³. Käesoleval juhul kalkulaatorist teavitamise kulud kannab LKF liikmemaksudest saadavast osast, kindlustusseltside muutuvkulud ei muutu turustuskulude tõttu suures osas ühesuguseks, mis võiks viia põhitootehinna ühtlustumiseni ning konkurentsi piirava mõjuni suuniste tähenduses. Seega ei tuvastanud amet kalkulaatori turundamisel LKF-i poolt konkurentsi kahjustavat eesmärki ega tagajärge. Asjaolu, et teistes riikides ei ole LKF kalkulaatoriga sarnast võrdlusvahendit, ei tähenda see võimalikku vastuolu konkurentsioigusega, seda kinnitab ka Läti näide, kus kalkulaator keelati eriregulatsiooni tõttu ja mitte konkurentsioiguslikel kaalutlustel.

3. Menetluse lõpetamine

Lähtudes eeltoodust lõpetab Konkurentsiamet KonkS § 63⁴ lg 1 punkti 1 alusel Eesti Kindlustusmaaklerite Liidu pöördumise alusel alustatud järelevalvemenetluse Eesti Liikluskindlustuse Fondi liikluskindlustuse kalkulaatori osas.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Rõõmusaar
konkurentsitenistuse juhataja - peadirektori asetäitja

¹² <https://www.lkf.ee/et/kalkulaator>

¹³ Euroopa Komisjoni suunised Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 kohaldatavuse kohta horisontaalkoostöö kokkulepete suhtes (2011/C 11/01) p 243